

STUK-B 261/ LOKAKUU 2020

Katja Kojo, Johanna Vahtola, Päivi Kurtio

B

Radonkysely työsuojeluhenkilöille

Säteilyturvakeskus
PL 14
00811 Helsinki
www.stuk.fi

ISBN 978-952-309-492-5 (pdf)
ISSN 2243-1896

Sisällys

1 TAUSTA JA JOHDANTO	4
2 KYSELY	4
3 TULOKSET	5
3.1 OSALLISTUMINEN	5
3.2 TIETOISUUS RADONMITTAUSVELVOLLISUUDESTA TAI RADONMITTAUKSISTA	6
3.3 TYÖSUOJELUHENKILÖIDEN KAIPAAMA TIETO JA TUKI	6
4 PALVELUMUOTOILUSSA KERÄTTY TIETO TYÖSUOJELUPÄÄLLIKÖILTÄ	7
5 PÄÄTELMÄT	8
LIITTEET	10

KOJO Katja, VAHTOLA Johanna, KURTTIO Päivi. Radonkysely työsuojeluhenkilöille. STUK-B 261, Helsinki 2020, 22 s.

AVAINSANAT: Radon, työpaikka, työsuojeluhenkilö

1 Tausta ja johdanto

Suomessa arviolta noin 10 % työpaikoista on mitattu sisäilman radonpitoisuus. Tämä on melko vähän, sillä mittausvelvollisia työpaikkoja on huomattavasti enemmän. Tarkkaa määrää työpaikkojen kokonaismäärästä, joissa sisäilman radonmittaukset tulee tehdä, ei kuitenkaan voi helposti saada. Tämä johtuu esimerkiksi siitä, että vain työnantaja tai työntekijä voi päätellä, onko työpaikka sellainen, jossa radonmittaukset on tehtävä. Säteilyturvakeskuksella (STUK) ei ole rekisteriä tällaisista työpaikoista.

Yksi mahdollinen syy vähäiseen sisäilman radonmittausten määrään työpaikoilla voi olla se, että työpaikoilla ei yksinkertaisesti ole tiedossa työnantajan lakisääteistä velvollisuutta selvittää sisäilman radonpitoisuuksia. STUK on työpaikkojen radonvalvontaa tekevä viranomainen. STUK pyrkii toiminnallaan (sekä viestintä että valvontatoimet) viemään tietoa työnantajille velvollisuudesta selvittää työpaikan sisäilman radonpitoisuudet.

Työsuojelupäällikkö toimii työnantajan edustajana työpaikan työsuojeluyhteistoiminnassa. Lisäksi kaikille työsuojeluhenkilöille (työsuojelupäälliköt ja -valtuutetut) kuuluvat asemansa puolesta työsuojelulliset tehtävät. Työntekijöiden suojele liialliselta radonaltistukselta on erittäin tärkeä asia ja sellaisena tärkeä työsuojelullinen tehtävä. Työsuojeluhenkilöitä on kaikissa, vähintään kymmenen hengen organisaatioissa.

STUK kartoitti kyselyllä työsuojeluhenkilöiden tietämystä radonmittausvelvollisuudesta sekä sitä, minkälaista tietoa työpaikkojen radonasioista tarvittaisiin. Tulosten perusteella kehitetään radonviestintää työpaikoille. Tässä raportissa kuvataan myös pääkohdat ennen työsuojeluhenkilöiden kyselyä tehdystä hankkeesta, jossa palvelumuotoilun keinoin pohdittiin työsuojelupäällikköiden tietoisuuden edistämistä työpaikkojen radonasioissa.

2 Kysely

STUK pyysi Työturvallisuuskeskuksesta listauksen kaikista Suomen työsuojeluhenkilöistä, joita tuolloin oli 15 031. Näille lähetettiin sähköpostikysely marraskuussa 2018, jossa pyydettiin täyttämään radonaiheinen kysely (LIITE 1). Kyselyyn oli mahdollista vastata maaliskuun 2019 loppuun saakka.

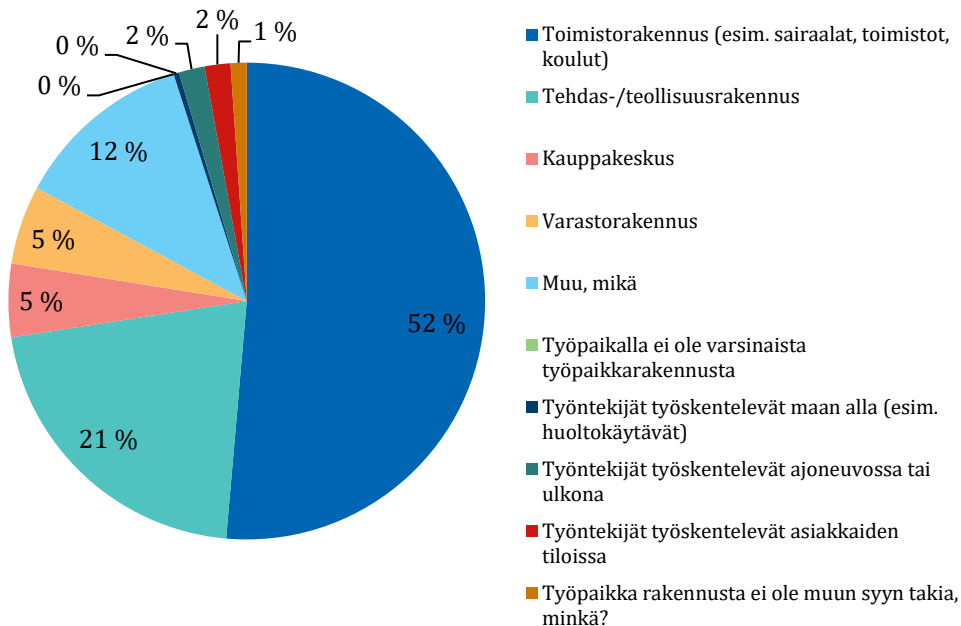
Työsuojelutoimihenkilöltä kysyttiin muun muassa työntekijöiden jakautumista työpaikkarakennuksen eri kerroksiin ja sitä, millaista tietoa tai tukea kaivataan työpaikkojen sisäilman radonasioihin liittyen. Kyselyyn vastanneista työsuojeluhenkilöistä sekä heidän

edustamistaan työpaikoista muodostettiin rekisteri, joille lähetettiin myöhemmin kutsu osallistua työpaikan sisäilman radonmittauksiin. Kyseistä työpaikan radonmittaushanketta tai sen tuloksia ei esitellä tässä raportissa.

3 Tulokset

3.1 Osallistuminen

Maaliskuun 2019 loppuun mennessä kyselyyn oli vastannut 2 241 (15 % niistä, joille kysely lähetettiin) työsuojeluhenkilöä 2 875 työpaikan osalta. Työsuojelupäällikkö oli vastaajana suurimmassa osassa työpaikoista (64 %) ja seuraavaksi suurin vastaajaryhmä oli työsuojeluvaltuutetut (28 %). Iso osa (52 %) työpaikkarakennuksista, josta kyselyssä vastattiin, oli jonkinlaisia toimistorakennuksia (Kuva 1). Seuraavaksi yleisin työpaikkatyyppi oli tehdas/teollisuusrakennus.

Kuva 1. Työpaikkarakennuksen tyyppi

3.2 Tietoisuus radonmittausvelvollisuudesta tai radonmittauksista

Vastausten perusteella työsuojeluhenkilö ei tiennyt 28 % (n=808) työpaikan osalta, oliko siellä tehty sisäilman radonmittaukset, kun taas 21 % (n=612) työpaikoista radonmittaukset oli tehty. Työpaikoista 38 % (n=1 086) osalta vastaaja ei tiennyt, kuuluiko työpaikka säteilylaissa määritetyn radonmittausvelvollisuuden piiriin. Taulukko 1 kuvaa, onko työsuojeluhenkilö ollut tietoinen radonmittausvelvollisuudesta suhteessa siihen, onko työpaikalla sisäilman radonmittaukset tehty. Työpaikoista 19 % (n=537) osalta epätietoisuus oli suurinta; työsuojeluhenkilö ei tiennyt onko työpaikka radonmittausvelvollinen eikä sitä, onko sisäilman radonmittauksia tehty. Työpaikoista 23 % (n=116) osalta työsuojeluhenkilö vastasi, että radonmittausvelvollisuus on, mutta mittauksia ei kuitenkaan ole tehty.

Taulukko 1. Ristiintaulukoituna työsuojeluhenkilön tietoisuus työpaikan radonmittausvelvollisuudesta sekä se, onko työpaikalla tehty radonmittaukset.

Onko työpaikka radonmittausvelvollinen	Onko työpaikalla tehty radonmittaus				
	<i>Kyllä</i>	<i>Ei</i>	<i>En tiedä</i>	<i>Puuttuva</i>	<i>Yhteensä</i>
<i>Kyllä</i>	347	116	45	2	510
<i>Ei</i>	128	893	217	10	1 248
<i>En tiedä</i>	128	413	537	5	1 086
<i>Puuttuva</i>	9	7	9	6	31
<i>Yhteensä</i>	612	1 432	808	23	2 875

3.3 Työsuojeluhenkilöiden kaipaama tieto ja tuki

Suurin osa vastaajista (83 %) ei ilmoittanut kaipaavansa tietoa ja tukea työpaikan sisäilman radonasioihin liittyen. Moni vastaajista kiitti kyselystä tai mainitsi, että kysely sai heidät aktivoitumaan radonmittausten suhteen. Muutama vastaaja oli myös tutustunut STUKin internetsivujen radonsivuihin, ja kokivat saaneensa jo sieltä riittävät tiedot. Varsinaisesti tietoa kaivattiin 482 työpaikan osalta ja vastaukset olivat hyvin kirjavat. Taulukossa 2 on ryhmiteltyä tuen ja tiedon tarpeet, jotka nousivat vastauksista esiin.

Taulukko 2. Työsuojeluhenkilöiden ilmoittamat tuen ja tiedon tarpeet työpaikkojen radonasioihin liittyen.

Tiedon ja tuen tarve	Työpaikkojen määrä
Perustietoa, tietoa ei ole ollenkaan tai asia tuli nyt aivan uutena	26 % (n=126)
Onko työpaikalla mittausvelvoite, kenellä on vastuu mittauksista	32 % (n=154)
Miten radonmittaukset tehdään, mistä purkkeja saa, mitä mittaukset maksavat + muut kysymykset mittauksista käytännössä	19 % (n=90)
Mitä oireita radon aiheuttaa + muut terveysaiheiset kysymykset	3 % (n=15)
Haluaa tietoonsa oman työpaikan radonpitoisuuden	3 % (n=15)
Jotakin muita tiedon tarpeita	17 % (n=82)
Yhteensä	482

Niistä työsuojeluhenkilöistä (n=116), jotka ilmoittivat tietävänsä, että työpaikka on radonmittausvelvollinen, mutta mittauksia ei ole tehty, tietoa kaipasi 31 työsuojeluhenkilöä. Yleisin (57 %, n=13) tuen ja tiedon tarve heillä oli siitä, miten sisäilman radonmittaukset tehdään ja muut kysymykset mittauksista käytännössä.

4 Palvelumuotoilussa kerätty tieto työsuojelupäälliköiltä

Elokuussa 2018, ennen edellä kuvattua kyselyä, STUK pohti työsuojelupäälliköiden tietoisuuden edistämistä työpaikkojen radonasioissa palvelumuotoilun keinoin. Projekti tehtiin yhteistyössä Kaiku Helsinki -viestintätoimiston kanssa. Palvelumuotoilussa tavoitteena oli selvittää työsuojelupäälliköiden näkemyksiä ja käytäntöjä työpaikkojen radonmittauksiin liittyen sekä ymmärtää, minkälaisia esteitä työpaikkojen radonmittauksille on. Tarkoituksena oli pohtia, miten mittausvelvoitteesta kannattaisi viestiä sekä kuinka mittauksen toteuttamista voidaan tukea viestinnän keinoin. Selvitystä varten tehtiin taustakeskustelu Työsuojelupäälliköt ry:n kanssa sekä haastateltiin kahdeksaa työsuojelupäällikköä eri kokoisista sekä eri toimialoilla ja eri maantieteellisillä alueilla toimivista työpaikoista. Lisäksi tutkittiin internetin keskustelupalstoilla käytyä keskustelua aiheesta.

Selvityksen pohjalta tunnistettiin kolme erilaista työsuojelupäällikköprofiilia, joiden kautta työpaikkojen radonmittauksiin liittyviä yleisiä ongelmia pystyttiin konkretisoimaan. Profiilien pohjalta mietittiin, mitä kukin niistä tarvitsisi toteuttaakseen sisäilman radonmittaukset työpaikoilla. Kyseisen palvelumuotoilun keskeisimmät esityskalvot ovat liitteenä 2.

Projektissa todettiin, että erilaisissa työpaikoissa toimivien työsuojelupäälliköiden tarpeet radonviestinnälle sekä radonmittausten käytäntöjen tueksi ovat osin erilaisia. Yleisenä huomiona todettiin, että radonmittausvelvoitetta halutaan noudattaa ja terveellinen sisäilma koetaan tärkeäksi asiaksi, mutta koska radonmittauksen järjestäminen on vain pieni osa työsuojelupäällikön varsin laajaa tehtäväkenttää, voi mittaus jäädä tekemättä joko tiedon puutteesta tai käytännön syistä johtuen. Radonmittausten edistämistä voidaan tukea parhaiten helpottamalla mittausvelvoitteen selvittämistä, luomalla helpottavia työkaluja radonmittauksen toteutukseen eri kokoisissa organisaatioissa sekä tarjoamalla työsuojelupäälliköille tukea asiasta viestimiseen organisaation sisällä. Lisäksi projektissa tunnistettiin reittejä ja kanavia, joiden kautta radonmittauksiin liittyvä viestintä olisi työsuojelupäälliköille helpoiten saatavilla. Näitä ovat mm. aluehallintovirastot, työterveyshuolto ja sen palveluntarjoajat, vakuutusyhtiöt, ammattiliitot, Työturvallisuuskeskus, Työsuojelupäälliköt Ry, alan koulutukset, tapahtumat ja ammattilehdet.

Palvelumuotoilulla tunnistetut, mittausvelvoitteen toteuttamista tukevat viestintätoimet olivat hyvin samankaltaisia, kuin työsuojeluhenkilöiden kyselyssä ilmi tulleet toiveet. Toimenpide-ehdotuksina oli esimerkiksi yleisen radonmittaustiedon jakaminen, tuki mittausvelvoitteen selvittämiseen sekä mittausten tilaamiseen suurelle organisaatiolle sekä mittausten teon sujuvuuden edistäminen käytännössä. Palvelumuotoiluhankkeessa tunnistettiin neljä aihepiiriä, joita viestinnässä kannattaa korostaa. Ne ovat:

- Radon on tärkeä osa työsuojelua, puhdasta sisäilmaa ja työhyvinvointia
- Radon on jokaisen työsuojelupäällikön asia, työsuojelupäälliköt ovat organisaatioissa avainroolissa radonmittausten hoitamisessa
- Radon voi vaarantaa työntekijöiden terveyden
- Työnantaja vastaa siitä, että mittaukset on suoritettu

Hankkeen pohjalta annettiin myös suositukset radonviestinnän toteutustavoista ja aikataulusta, jotka näkyvät liitteen 2 esityskalvoista.

5 Päätelemät

Työsuojeluhenkilöiden kyselyyn vastausprosentti ei ollut kovin hyvä; vain 15 % työsuojeluhenkilöistä vastasi kyselyyn. Tämän suuruinen vastausprosentti on hyvin tyypillinen kyselyissä, joissa ennalta tuntemattomalta vastaajajoukolta tiedustellaan uutta asiaa. Voi siis olla, että kyselyyn vastaajien näkemykset eivät edusta kaikkien Suomen työsuojeluhenkilöiden näkemystä. Yleisesti kyselyyn vastaajat ovat kiinnostuneempia kyselyn aihepiiristä kuin ne, jotka eivät vastaa. Lisäksi kannattaa muistaa, että kysely ei tavoittanut työpaikkoja, joissa on vähemmän kuin kymmenen työntekijää.

Kyselyn lähettämisen jälkeen saapui yhteydenottoja useilta työsuojeluhenkilöiltä, jotka kertoivat, että kyselyyn on täysin mahdotonta vastata, koska heidän vastuullaan on monta työpaikkaa. Lisäksi kysely ilmeisesti virheellisesti miellettiin radonvalvonta-asiaksi, sillä STUKiin tuli paljon sellaisia yhteydenottoja, että kyselyä ei nyt täytetä, mutta lakisäätöiset radonmittaukset on kyllä

tehty. Tai että on ihan mahdotonta lähteä etsimään vanhoja mittaustuloksia, ja tämän takia kyselyä ei täytetä.

Suurin osa (n. 60 %) vastaajista tiesi, kuuluiko työpaikka mittausselvollisuuden piiriin. On kuitenkin huolestuttavaa, että 40 % vastaajista ei tiennyt tätä. Toinen huolestuttava havainto oli, että 116 työpaikan osalta vastaajaa ilmoitti, että työpaikka kuuluu mittausselvollisuuden piiriin, mutta mittauksia ei kuitenkaan ole tehty. Olisi mielenkiintoista tietää, miksi säteilylaissa säädettyjä mittauksia ei näissä työpaikoissa ole tehty, vaikka velvoitteesta oltiin tietoisia. Hyvä uutinen oli se, että isossa osassa (n. 68 %) mittausselvollisista työpaikoista sisäilman radonmittaukset oli kuitenkin tehty.

Vain noin viidesosa vastaajista ilmoitti kaipaavansa tietoa tai tukea työpaikan sisäilman radonasioihin liittyen. Tämä ei oikein ole linjassa sen kanssa, että 40 % vastaajista ei edes tiennyt kuuluuko työpaikka radonmittausvelvoitteen piiriin. Siihen, että työsuojeluhenkilöt eivät ilmoittaneet mitään tiedon ja tuen tarpeita saattaa olla monia syyitä. Yleisesti vapaan sanan kentät koetaan kyselyissä työläinä. Voi myös olla, että työsuojeluhenkilöt kokevat, että sisäilman radonasiat eivät kuulu heille, joten tietoa ei tarvita. Tai, että radonasia ei kiinnostanut ylipäänsä.

Tukea ja tietoa kaivanneiden vastauksista nousi esiin kolme aihepiiriä, joihin kaivattiin eniten tietoa. Kaikkien eniten tietoa kaivattiin siitä, onko oma työpaikka mittausselvollinen työpaikka ja kenen vastuulla mittaukset ovat. Kriteerit mittausselvollisuudelle ovat olleet määriteltä säteilylaissa jo hyvin pitkään ja tästä on hyvin tietoa esim. STUKin internetsivuilta. Jostain syystä tieto ei silti tavoita työsuojeluhenkilöitä. Seikka, että työpaikoilla ei tiedetä, kenen vastuulla mittaukset ovat, tulee hyvin usein ilmi myös käytännön työpaikkojen radonvalvontatyössä. Vastuu sisäilman radonmittauksista mielletään yleensä kiinteistönhoidon tai kiinteistön omistajan/vuokranantajan asiaksi. Lisäksi työsuojeluhenkilöt kaipasivat perustietoa tai kattavaa informaatiopakettia radonasioista. Usea näin vastannut kertoi, että radonasia on aivan vieras. Kolmanneksi eniten tietoa kaivattiin siitä, miten sisäilman radonmittaukset hoidetaan käytännössä, mistä radonmittauspurkkeja saa ja mitä radonmittaukset maksavat.

Niistä vastaajista, jotka ilmoittivat, että työpaikka kuuluu mittausselvollisuuden piiriin, mutta mittauksia ei kuitenkaan ole tehty, vain neljäsosa ilmoitti kaipaavansa tietoa tai tukea työpaikan sisäilman radonasioihin liittyen. Näin ollen isosta osasta tätä ryhmää ei edes pysty arvelemaan, minkälainen tieto auttaisi tekemään heitä vaaditut mittaukset. Ne, jotka ilmoittivat jonkun tiedon tai tuen tarpeen, yleisin syy oli mittaamiseen liittyvät kysymykset. Saattaa siis olla, että lakisääteisiä mittauksia ei saada tehtyä sen takia, että ei tiedetä miten sisäilman radonmittaukset hoituvat käytännössä.

Johtopäätelmänä voidaan sanoa, että on ilmiselvää, että työsuojeluhenkilöt tarvitsevat lisätietoa. Tarve tulee ilmi jo siinä, että hyvin harvassa Suomen työpaikassa radonmittaukset on tehty. Tämän kyselyn tulokset tukevat tiedon tarvetta, vaikka kyselyn tulosten tulkintaan liittyy omat epävarmuutensa. Tulosten perusteella työpaikan radonasiat eivät ole työsuojeluhenkilöillä kovin hyvin hallinnassa.

Tiivistetysti, työsuojeluhenkilöille tulee jakaa lisätietoa työpaikan radonasioista:

- Perustieto tiiviissä muodossa.
- Tieto, että työnantaja vastaa työpaikan sisäilman radonmittauksista.
- Helppo keino selvittää, onko oma työpaikka radonmittausvelvollinen vai ei.
- Tieto hyvin yksinkertaisessa muodossa siitä, miten mittaukset hoituvat käytännössä.

LIITE 1

Kysely työsuojeluhenkilöille

Työpaikka, jonka osalta vastaan radonkysymyksiin tällä lomakkeella

Työpaikan nimi (esim. Prisma Kerava) *

Työpaikan työnantaja (esim. S-ryhmä) *

Työnantajan yhteyshenkilö

Työnantajan yhteyshenkilön
sähköposti

Roolini tässä työpaikassa on

- ☐ Työsuojelupäällikkö
- ☐ Työsuojeluvastuuhenkilö
- ☐ Muu

Onko työpaikalla tehty sisäilman radonmittaus?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä
- ☐ En tiedä

Kuuluuko työpaikka Säteilylaissa määritetyn radonmittausvelvollisuuden piiriin?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ En tiedä

Kuinka monta työntekijää työpaikalla työskentelee? *

Työntekijöiden määrä

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto, joka lähinnä vastaa ko. työpaikkaa ja sitä missä **pääsääntöisesti** työn aikana oleskellaan.

Onko rakennus, jossa työpaikka sijaitsee (valitse työpaikkarakennuksen tyyppiä eniten kuvaava vaihtoehto):

- ☐ Toimistorakennus (esimerkiksi sairaalat, toimistot, koulut...)
- ☐ Tehdas-/teollisuusrakennus
- ☐ Kauppakeskus
- ☐ Varastorakennus
- ☐ Muu, mikä

Työpaikalla ei ole varsinaista työpaikkarakennusta

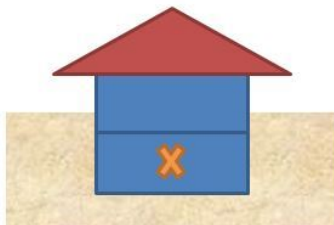
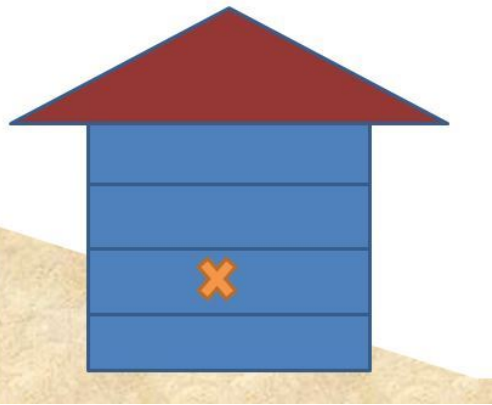
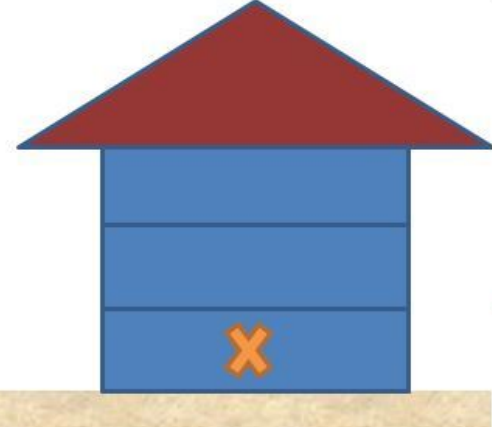
- ☐ koska työntekijät työskentelevät maan alla (esim. huoltokäytävät)
- ☐ koska työntekijät työskentelevät ajoneuvossa tai ulkona
- ☐ koska työntekijät työskentelevät vain asiakkaiden tiloissa
- ☐ Työpaikkarakennusta ei ole muun syyn takia, minkä?

Miten työntekijät sijoittuvat työpaikkarakennuksen eri kerroksiin? *

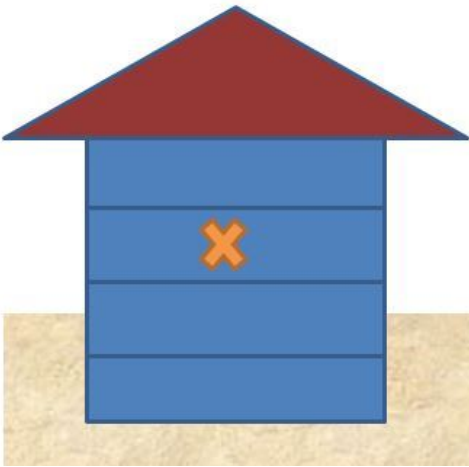
Valitse klikkaamalla kaikki ne vaihtoehdot minkälaisissa työtiloissa työntekijät työpaikkarakennuksessa työskentelevät. Valitse kuitenkin vähintään yksi työtiloja kuvaava kerros.

Ilmoita työntekijöiden lukumäärä niissä kerroksissa, missä he **pääsääntöisesti** työskentelevät. Jos et tiedä tarkkaa työntekijämäärää, niin anna **arvioitu** lukumäärä. Vaihtoehtoisesti valitse sopivin allaolevista suuruusluokista ja kirjoita sen vaihtoehdon kirjain tekstikenttään kuvan viereen.

- a) 1-5
- b) 6-10
- c) 11-15
- d) 16-20
- e) 21-30
- f) 31-50
- g) 51 tai enemmän.

☐	 <p>Työtiloja kokonaan maan alla</p>	<input type="text"/>
☐	 <p>Työtiloja osittain maanalla</p>	<input type="text"/>
☐	 <p>Työtiloja 1. kerroksessa, jossa kerroksen lattia koskettaa maanpintaa</p>	<input type="text"/>

☐

Työtiloja 1, kerroksessa, jossa kerroksen lattia ei kosketa maanpintaa, alla on esim. kellari tai ryömintätila

☐

Työtiloja 2. kerroksessa tai ylempänä

Onko työpaikalla lämmitettyä varasto- tai teollisuushallia, jossa työskennellään?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä

Jos on lämmitetty halli, sen

pinta-ala neliömetrejä on (noin)

korkeus metrejä on (noin)

Onko työpaikkarakennuksessa kellari, jossa työskennellään mutta ei pääsääntöisesti?

☒ Kyllä

☐ Ei

Työpaikkarakennuksen yhteystiedot *

** Huom. Tärkeää täyttää*

Työpaikan katuosoite

Työpaikan postinumero

Työpaikan postitoimipaikka

Työpaikan sijaintikunta

*Kun olet vastannut kaikkiin kysymyksiin, muista lähettää kysely painamalla sivun alalaidassa **Lähetä**.*

Minkälaista tietoa tai tukea kaipaavat työpaikkojen sisäilman radonasioihin liittyen?

Annathan vielä yhteystietosi

Etunimi *

Sukunimi *

Sähköposti *

Puhelin

Tietosuoja

*

Hyväksyn [STUKin tietosuojaselosteen](#) ja tietojeni tallentamisen. Tietoja käytetään vain STUKin tutkimustehtävissä.

☐

Kyllä

LIITE 2

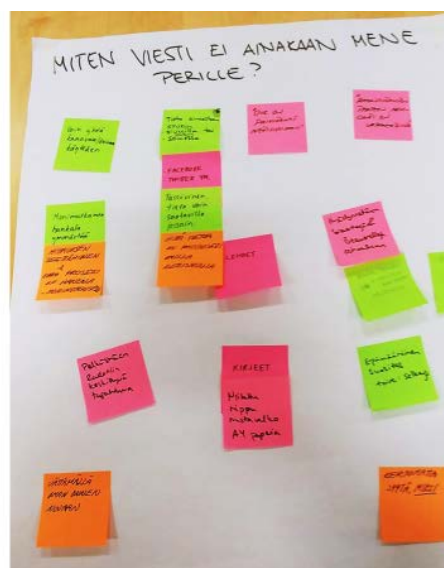
**Tietoa radonista ja mittausvelvoitteesta
työsuojelupäälliköille**

13.8. ja 16.8.2018 työpajojen purku ja toimintasuositukset

Näin emme halua viestiä

- Käytetään vain yhtä kanavaa tai keinoa
- Tieto on ainoastaan STUKin sivuilla tai STUKin sosiaalisessa mediassa (Facebook, Twitter ym.) tai passiivisesti saatavilla lehdissä
- Viesti on monimutkainen tai muuten hankala ymmärtää
 - Ohjeistus on liian yksityiskohtainen ja monimutkainen
 - Epämääräinen suositus
 - Kertomatta syytä, miksi
 - Mittauksen teettäminen ja koko prosessi kuvataan hankaliksi sekä monimutkaisiksi sekä monimutkaisia
- Liian vähän infomateriaalia
 - Pelkkä tiedote
 - Kirjeet: niitattu nippu, mustavalkoinen A4
- Järjestetään pelkästään radoniin keskittyvä tapahtuma
- Oman onnensa nojaan jättäminen

Tarja Toivanen

"Ohjeistus ei riitä, angelmana on saada viesti organisaatiossa läpi niin, että ihmiset pysähtyvät oikeasti lukemaan sen. Ja vielä toimimaan sen mukaan."

HENKILÖTIEDOT

Ammatti: työsuojelupäällikkö

Ikä: 54

Perhe: yksi aikuinen lapsi

Harrastukset: uinti, koiran kanssa lenkkeily

Tarja toimii suuressa ympäri Suomea toimivassa organisaatiossa työsuojelupäällikkönä. Organisaation eri osissa työskentelee hänen lisäksi muita työsuojelupäälliköitä, mutta Tarja ohjaa koko organisaation työsuojeluprosesseja ja käytäntöjä. Tarja on työskennellyt koko työuransa työsuojeluun liittyvien tehtävien parissa. Nykyiseen tehtäväänsä hän haki monta vuotta sitten. Hän työskentelee tiiviisti organisaation muiden työsuojelupäälliköiden, alueellisten työsuojelutoimikuntien ja organisaation johdon kanssa.

Tarja on laajasti kiinnostunut työsuojeluun liittyvistä eri aihealueista ja alan kehityksestä. Hän pitää itsensä tarkasti ajan tasalla siitä, mitä työsuojeluun liittyviä muutoksia lainsäädäntöön on tulossa. Alaan liittyvistä asioista hän saa säännöllisesti tietoa Aluehallintoviranomaisilta, Työterveyslaitokselta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta ja THL:ltä. Hän lukee säännöllisesti TTT- (Työ, terveys, turvallisuus) ja Telma -lehdet ja näiden uutiskirjeet sekä Työturvallisuuskeskuksen uutiskirjeen. Hän pyrkii käymään Työsuojelun ajankohtaispäivillä ja kuuluu Työpaikkojen työhyvinvointiverkoston (TyHy). Lisäksi hän kuuluu Työsuojelupäälliköt ry:hyn ja on hyvin verkostoinunut alalla. Tarjan työnantaja on jäsenenä Nolla-tapaturmafoorumissa.

Tarjan tärkein viestintäväline on sähköposti, somea Tarja käyttää erittäin vähän. Hänellä on kuitenkin LinkedIn-tili, sillä työnantaja on järjestänyt siihen liittyvää koulutusta. Verkosta hän hakee silloin tällöin alaan liittyvää tietoa.

KÄYTTÄYTYMINEN

- Tarja ei tunne radonmittauksia tai niihin liittyviä käytäntöjä juurikaan, vaikka muuten on hyvin perehtynyt työsuojelun velvollisuuksiin.
 - Kiinteistöihin liittyvissä asioissa tärkein yhteistyökumppani on organisaation kiinteistöistä vastaava kiinteistöpäällikkö
- Organisaatiolla ei ole yleisiä ohjeita tai käytäntöjä radonmittauksista. Paikalliset toimijat hoitavat mittaukset oma-aloitteisesti.
- Tarjalle ei tule kootusti tietoa siitä, missä mittaukset on tehty ja missä ei – mittauksen valvontaan organisaatiolla ei ole resursseja.
 - Haasteena on saada paikalliset toimijat kiinnittämään huomionsa ohjeisiin kiireen ja muiden tehtävien keskellä.
- Koko organisaation laajusten radonmittausten suorittamisen kustannukset ja se miten mittaukset pystyisi organisoimaan mietittävät Tarjaa.
- Hän pelkää, että ilman sanktioiden uhkaa on vaikeaa saada kaikkia organisaation paikallisia toimijoita suorittamaan tarvittavat mittaukset.

TAVOITTEET

- Pysyä ajan tasalla alan muutoksista ja uusista käytännöistä
- Olla arvostettu muiden alan ammattilaisten joukossa
- Varmistaa että oma organisaatio noudattaa lakia

TOIVEET

- Yleistä tietoa radonmittauksista
- Kätevästi jaettavassa muodossa olevaa tietoa, jota voisi jakaa eteenpäin organisaatiossa
- Paikkaa johon paikalliset toimijat voisivat olla kysymyksineen yhteydessä
 - Tukea mittauksen tilaamiseen suurille organisaatioille

Henkilökohtainen viestintäkanavat:

- Sähköposti
- Sanomalehdet ja TV
- Työturvallisuusalan lehdet
- Twitter, Facebook, Instagram
- LinkedIn
- Tiedonhaku verkosta

Mitä Tarja tarvitsee?

- Tietoa helposti jaettavassa muodossa +++++
- Neuvoja toteutukseen +++++
 - Montako mittauspurkkia tarvitaan?
 - Miten prosessi hoidetaan?
 - Mitä se maksaa?
- Jonkinlaisen vuosikellon ++
- Neuvoa siitä, että pitää olla rekisteri ++
- Ohjeistuksen tulosten käsittelemiseen, "hintaalppu muutokselle" ++
- Miten käsitellä tulokset työntekijöiden kanssa ++
- Kohdennetut kysymyslistat toimijoille +
- Yhteistyötä työterveyshoitajan tai -lääkärin kanssa +
- Ohjeita oikean korjauskumppanin tai urakoitsijan löytämiseen +
- "Mainemerkin" saaminen työntekijöistä huolehtimalla
- Syyt mitata radonpitoisuuksia
 - Laki, terveys

MITÄ TARJA TAVITSEE TOTEUTAKSEEN RADON-ORGANISAATIOSSAAN?

Toimenpide	Toteutustavat	Kanavat	Sidosryhmät
Tietoa helposti jaettavassa muodossa	<ul style="list-style-type: none"> Sähköisessä muodossa (visualisointi) Perustelu päättäjille Perustelu työntekijöille (mitä tapahtuu ja miksi, mistä saa lisätietoa) Perustelu vastuuhenkilöille eri toimipisteissä (käytännön ohjeet) 	<ul style="list-style-type: none"> Aluehallintovirastot Työterveyshuolto Työsuojelupäälliköt ry Työturvallisuuskeskus Ammattijärjestöt Telma-lehti Tehy-lehti TTL:n lehti Ympäristö & Terveys 	
Ohjeistus tulosten käsittelyyn (hintalappu muutoksille, vaihtoehdot)	<ul style="list-style-type: none"> Työsuojelu- ja työturvallisuustapahtumat, messut, puheenvuorot Video, jossa ohjeistus mittauksen tekemiseen sekä visualisointi Valmis Excel-pohja rekisteristä 		
Neuvot toteutukseen (miten prosessi hoidetaan, montako mittauspurkkia tarvitaan, mitä se maksaa)			
Oikean korjauskumppanin tai urakoitsijan löytäminen			
Tietoa siitä että on oltava rekisteri			
Vuosikellon tekeminen	<ul style="list-style-type: none"> Radonvuosikello 		
Yhteistyö työterveyshoitajan tai lääkärin kanssa	<ul style="list-style-type: none"> Selvitys, kuinka hyvin työterveys tietää aiheesta Jaettava materiaali 		<ul style="list-style-type: none"> Terveystalo Mehiläinen Aava Pihlajalinna Kunnalliset terveyspalvelut
Tulosten käsittely työntekijöiden kanssa "huulenhoito, mittatikku"			

Olli Orasmaa

"Meillä on sellainen työsuojelupäällikön muistilista, sitä välillä lukan."

Olli työskentelee oman toimensa ohella työsuojelupäällikkönä kuntatoimijalla. Työsuojelupäällikön osa-aikaiseen tehtävään Olli päätyi äskettäin pyydettyään. Olli on aikaisemmin toiminut työsuojeluvälittäjänä, päätoimisesti hän työskentelee työnjohtajana.

Olli ei ole vielä ehtinyt päästä kunnolla sisään työsuojelupäällikön rooliin, mutta koska hän on työskennellyt aiemmin työsuojeluvälittäjänä, hän on melko hyvin perillä käytännöistä. Koska Ollin päätoiminen tehtävä liittyy rakentamiseen, hän on ammattinsa kautta tietoinen myös radonmittauksista ja tuntee mittauskäytännön hyvin.

Ollin pääasiallinen tietolähde työturvallisuuteen liittyvissä asioissa ovat lähiorganisaation työsuojelutoimikunnan muut jäsenet, organisaatiossa toimivat muut työsuojelupäälliköt ja organisaation työturvallisuuteen liittyvä ohjeistus. Hän ei ehdi juurikaan oman toimensa ohella hankkia oma-aloitteisesti tietoa asioista. Hän kuuluu vielä edellisen tehtävän johdosta Työsuojeluvälittäjien ry:hyn ja hänet on juuri hyväksytty jäseneksi Kunnalliset työsuojelupäälliköt ry:hyn, johon hänen edeltäjänsä kehotti häntä liittymään. Myös Kuntatyönantajilta tulee hänelle työsuojeluun liittyvää tietoa.

Olli ei ehdi lukemaan kaikkea saamaansa sähköpostia ja esimerkiksi uutiskirjeet jäävät usein lukematta. Hän hakee verkosta itse tietoa vain tiettyihin rajattuihin kysymyksiin ja tutustuu asioihin mielellään video-muodossa. Sosiaalista mediaa Olli käyttää jonkin verran, lähinnä Facebookia harrastustoimintaan liittyen. LinkedIn hänellä on passiivisessa käytössä.

KÄYTTÄYTYMINEN

- Rakennusalan ammattilaisena Olli on hyvin perillä radonasioista. Organisaatiossa ei kuitenkaan ole keskusteltu radonmittausten tekemisestä, koska toistaiseksi organisaation kiinteistöt eivät ole sijainneet mittausvelvoitealueella. Tähän kuitenkin saattaa tulla muutos uuden säteilylain myötä.
 - Organisaatiossa kiinteistöjen asiat hoitavat pääsääntöisesti isännöitsijät
- Ollin organisaatiossa on monta tahoa, jotka vastaavat kiinteistöihin liittyvistä asioista. Kiinteistöjä myös jatkuvasti rakennetaan lisää.

TAVOITTEET

- Kasvattaa osaamista työsuojelupäällikön tehtävistä
- Hoitaa työsuojelupäällikön velvoitteet, välttää tapaturmia ja rikkeitä
- Sovittaa kaksi eri työnkuvaa toisiinsa ja löytää riittävästi aikaa molempien tehtävän asianmukaiseen hoitoon

TOIVEET

- Omalta organisaatiolta selkeät ohjeet ja käytännöt, mitä pitää tehdä
 - Selkeä lista työsuojelupäällikön velvollisuuksista

HENKILÖTIEDOT

Ammatti: työnjohtaja/työsuojelupäällikkö
 Ikä: 43
 Perhe: avopuoliso
 Harrastukset: salibandy

Sähköposti

Sanomalehdet ja TV

Työturvallisuusalan lehdet

Twitter, Facebook, Instagram

LinkedIn

Tiedonhaku verkosta

Mitä Olli tarvitsee?

- Valmiita toimintamalleja ++++
- "Radon on osa turvallista sisäilmaa" ++++
- Valmiita infomateriaaleja organisaatiolle +++
- Ymmärrystä siitä, ettei säteily ole kiinteistöasia vaan työsuojeluasia +++
- Rekisterin kiinteistöistä ja niiden mittauksista +++
- Tietopaketin ja tukea, jos mittauksissa löytyy jotain ++
- Tietoa siitä, että radonmittaukset täytyy tehdä +
- Tekijä (oman firman työntekijöiltä, palveluntarjoajalta, Isännöitsijältä / kiinteistöhuollosta vastaavalta) +
- Yhteyden Rakennusvalvontaan ja yhteistyötä
- Johdon tukea
- Selkeät ohjeet
- Syy tehdä mittaus (laki)
- Tietoa kustannuksista

Toimenpide	Toteutustavat	Kanavat	Sidosryhmät
Rekisteri kiinteistöistä ja niiden mittauksista	<ul style="list-style-type: none"> - Kansallinen rekisteri avoimeksi - Selvitetään, miten saadaan radon tarkistuslistalle - Tarjotaan työnantajille työkalu rekisteröintiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Säteilyturvakeskuksen verkkosivut - Osa tarkistuslistaa ja ohjeistusta 	<ul style="list-style-type: none"> - Työsuojelupäälliköt ry - Kiinteistöpäälliköt - Isännöitsijät
Valmiit toimintamallit	<ul style="list-style-type: none"> - Yksi prosessi yhteen paikkaan (kauppa, mittauksen arviointi) - Vekarassa tiedot mittauksista 	<ul style="list-style-type: none"> - Mukaan työsuojelupäälliköiden koulutukseen 	
Osa turvallista sisäilmaa	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistutaan hallituksen Terveet tilat 2028 -ohjelmaan 		<ul style="list-style-type: none"> - Sisäilmayhdistys - THL - TTL - STM - Jne.
Valmiita infomateriaaleja organisaatiolle	<ul style="list-style-type: none"> - Tehdään materiaaleja ja videoita 		
Ymmärrys, että säteily ei ole kiinteistöasia vaan työsuojeluasia	<ul style="list-style-type: none"> - Työsuojelupäälliköiden tehtävältä 		<ul style="list-style-type: none"> - Työsuojelupäälliköt ry

Petteri Paananen

"En ole varma, tietoa minulla ei oikein ole, isännöitsijä on se joka kiinteistöä hoitaa."

HENKILÖTIEDOT

Ammatti: toimitusjohtaja

Ikä: 37

Perhe: vaimo, kaksi alle kouluikäistä lasta

Harrastukset: oman talon kunnostus, pyöräily

Sähköposti

Sanomalehdet ja TV

Työturvallisuusalan lehdet

Twitter, Facebook, Instagram

LinkedIn

Tiedonhaku verkosta

Petteri työskentelee toimitusjohtajana pienessä myyntitalon yrityksessä, jonka hän perusti yhdessä ystävänsä kanssa neljä vuotta sitten. Tällä hetkellä yritys työllistää Petterin ja hänen ystävänsä lisäksi neljä ihmistä. Vaikka yrittäjyyden ensimmäiset vuodet ovat olleet hetkittäin haastavia ja ne ovat vaatineet paljon oppimista yrityksen pyörittämiseen liittyvistä asioista, Petteri nauttii työstään.

Petterin arki on todella kiireistä: koska yritys on vielä pieni, hän hoitaa myyntijohtajana työskentelevän ystävänsä kanssa lähes kaikki yrityksen toimintaan liittyvät käytännön asiat itse. Petterille on tärkeää olla hyvä ja luotettava työnantaja. Työsuojeluasioista Petteri ei ole kovinkaan hyvin perillä, sillä aikaa näihin asioihin perehtymiseen on kaiken muun ohella vähän, mutta pienen yrityksen toimitusjohtajana hän on automaattisesti yrityksen työsuojelupäällikkö. Petteri haluaa noudattaa lakia ja välttää tahattomia rikkeitä, tosin kiireessä välillä jokin asia jää hoitamatta. Lähes kaiken työsuojeluun liittyvän tiedon hän saa yrityksen käyttämältä läheiseltä työterveyslääkäriasemalta ja siellä heidän yritykselleen nimetyltä terveydenhoitajalta.

Yritystoimintaan liittyvää tietoa Petteri saa muun muassa kirjanpitaajaltaan ja paikallisesta yrittäjäjärjestöstä. Perinteisistä medioista hän lukee nykyään vain verkkoversioita. Sosiaalista mediaa – Facebookia, Twitteriä ja Instagramia – hän käyttää melko aktiivisesti ja seuraa näissä kanavissa yrittäjyyteen liittyviä asioita, ryhmiä ja vaikuttajia. Verkosta hän ei juurikaan ehdi hakemaan tietoa, ellei ole joku akuutti ongelma käsillä.

KÄYTTÄYTYMINEN

- Hoitaa työnantajan velvollisuudet asianmukaisesti, jos vain saa tiedon ja ohjeistuksen ja ehtii asiat hoitamaan.
 - Ei ehdi lukemaan läheskään kaikkea saapuvaa sähköpostia.
 - Lukee somessa yrittäjyyteen liittyviä mielenkiintoiselta vaikuttavilta linkeiltä.
 - Hoitaa kaikki kiinteistöön liittyvät asiat isännöitsijän kanssa.
- Keskustelee yrittäjyyteen liittyvistä asioista verkossa (Facebookin yrittäjäryhmät, Twitter) sekä yrittäjäkumppaninsa ja muutaman muun hyvän yrittäjätutun kanssa.
- Radonmittauksista Petteri ei ole aivan varma, yritys on vuokralaisena kiinteistössä ja hän olettaa, että isännöitsijä ja kiinteistön omistaja huolehtivat kaikista kiinteistöön liittyvistä asioista. Hän muistelee, että mittauksista on ehkä ollut muutama vuosi sitten puhetta, muttei ole varma, tehtiinkö niitä koskaan.

TAVOITTEET

1. Saada oma yritys kasvamaan ja menestymään
2. Pittää hyvät, tehtäviin koulutetut työntekijät talossa
3. Olla arvostettu yrittäjä

TOIVEET

- Selkeä, tiivis ohjeistus tavalla, joka ei mene kiireessä ohi
- Joku nopea tapa selvittää, mitä toimitusjohtajan pitää radonmittausten suhteen tehdä, ja miten se kätevimmin ja edullisimmin tehdään
- Mahdollisuus hoitaa asiat ketterästi ja mihin vuorokauden aikaan vain

Mitä Petteri tarvitsee?

- Helpon työkalun radonmittausvelvoitteen selvittämiseen ++++
- Selkeät tiedot (Mitä mittaus maksaa, mitkä vuokralaisen oikeudet ovat?)++++
- Kampanjan aikana viestintää myös yrittäjäfoorumeissa ++++
- Kaikenkattavan työsuojelulistan velvoitteista +++
- Tietoa ja apua työterveyden kautta työnantajille ++
- Työntekijöiden suojele, työnantajamaineen palanen +
- Kiinteistönvuokraajien huomiointia +
 - Radonturvallinen kiinteistö on valtti
- Tietokannan radonturvallisista toimistoista +
- Alueille kohdennetun kampanjan "Teidän täytyy mitata" +
- Yrittäjysaiheeseen linkittämistä

MITÄ PETTERI TARVITSEE TOTEUTTAAKSEEN MITAUKSET ORGANISAATIOSSAAN?

Kaikenkattava työsuojelulista velvoitteista

Helppo työkäsi radonmittausvelvoitteen selvittämiseen

Alueille kohdennettu kampanjan "Teidän täytyy mitata"

Kampanjan aikana viestintää myös yrittäjäfoorumeissa

Työntekijöiden suojele - Työnantajamaineen palanen

Kiinteistönvuokraajien valtti - radonturvallinen kiinteistö

Yrittäjyyttä linkittämisen

Tietoa työterveyden kautta työnantajille

Tietokanta radonturvallisista toimistoista

Radonmittaus - mitä mittaus maksaa - mitä aikaa del kun ollaan vuokralalla

Alueille kohdennetun kampanjan "Teidän täytyy mitata"

Toimenpide	Toteutustavat	Kanavat	Sidosryhmät
Selkeät tiedot (mitä mittaus maksaa, mitkä ovat oikeudet vuokralla ollessa)	- STUK kokoaa materiaalin laeista ja oikeuksista		- Toimistohotellit - Senaatti
Kampanja, jonka aikana viestitään myös yrittäjäfoorumeissa	- Suomen Yrittäjät + Rotarit yhteys, naisyrittäjät > pyydetään viestimään - Haastekisa alueen yrittäjille		
Helppo työkalu radonmittausvelvoitteen selvittämiseksi	- Nettitesti, jota jaellaan sosiaalisessa mediassa ja sähköpostitse - Pitchataan juttu Helsingin Sanomille		
Kaikenkattava työsuojelulista velvoitteista	- TTK + yhdistyksille tehdään lista, jonne myös radon, STUK on aloitteellinen	- Tulostettava muoto	
Tietoa työterveyden kautta työnantajille	- Stuk kokoaa infograafin + videon + tarjoutuu ammattilaistapahtumaan puhumaan - Yhteistyö Duodecimin kanssa		

Viestinnässä työsuojelupäälliköille kannattaa korostaa:

- Radon on tärkeä osa työsuojelua, puhdasta sisäilmaa ja työhyvinvointia
- Radon on jokaisen työsuojelupäällikön asia, työsuojelupäälliköt ovat organisaatioissa avainroolissa radonmittausten hoitamisessa
- Radonsäteily voi vaarantaa työntekijöiden terveyden
- Työnantaja vastaa siitä, että mittaukset on suoritettu

Konseptit, esimerkkejä

- Webiin oma osio työnantajille – noudattaa työnantajan prosessia, ohjeistukset & työkalut eri vaiheisiin, radonvuosikello, valmiit toimintamallit.
- Tietoa ja ohjeistusta helposti organisaation sisällä jaettavassa muodossa, erilliset perustelut ja ohjeet työpaikan johtajille, työsuojeluihmisille eri toimipisteissä sekä henkilöstölle.
- Selkeä ohjeistus ja helppokäyttöiset työkalut koko radonprosessin toteutukselle (mittaus, tulosten arviointi, korjaustoimenpiteet). Kaikki saatavilla yhdestä paikasta.
- Nettitesti tai muu helppo työkalu mittausvelvoitteen selvittämiseen (pitääkö mitata, kuinka monta purkkia). Yhdistää tiedot mittausvelvoitealueista, maalajeista, rakennuksen tiedoista (mm. missä kerroksessa). Onko mahdollinen / resursseja toteuttaa? Web-sivuilla ppt-pohjainen työkalu, mistä maalajitiedon saa?
- Työsuojelupäälliköille suunnattuja skype-koulutuksia. Mahdollisuus keskustella ja kysyä.
- Valmiit työkalut radonmittauksen organisointiin. Excell-pohja eri toimipaikkojen mittauksen suunnitteluun ja seurantaan. Olemassa Vekarassa?
- Radonasian linkittäminen suurempaan kokonaisuuteen, terveellinen työpaikka. Työsuojelupäällikön checklist. Case-esimerkit, miten hoidettu muissa työpaikoissa.
- Tietoa jaetaan työsuojelupäälliköiden suosimissa kanavissa. HS työelämä, Nolla-foorumi, Työsuojelupäälliköt Ry., TTL:n tapahtumat.
- Tiedon jakamista muiden tahojen kautta: Tietopaketti työterveyspalveluntarjoajille, vakuutusyhtiöille, isännöinti- / huoltoyhtiöt, yrittäjäjärjestöt.
- Selvittävää: Kun työnantaja vuokralaisena, oikeudet ja velvollisuudet (työnantaja / vuokranantaja). PRH, rekisteritiedot kiinteistöistä.

Suosituks

- **Syksyllä 2018 kannattaa panostaa erityisesti materiaalien tuotantoon:**
 - Tuotettavien materiaalien testaus kohderyhmillä ennen lopullista muotoa varmistaa toimivuuden
 - Materiaaleille tarvitaan yksi "kotipesä", johon työsuojelupäälliköt (ja myöhemmin muut kohderyhmät) ohjataan
 - Materiaaleissa panostus selkeään perustietoon ja toimintaohjeisiin
- **Työsuojelupäälliköiden viestinnän lanseeraus lakimuutoksen yhteydessä:**
 - Kohdennettua viestintää kannattaa tukea mediaviestinnällä
 - Suora tiedottaminen myös työsuojeluvaltuutetuille
 - Mahdollisuuksien mukaan kannattaa toteuttaa kysely työsuojelupäälliköille tietotasosta, toiveista ja haasteista (mediaviestinnän tuki + viestinnän kehittämisen tuki)
- **Keväällä 2019 panostus erityisesti työsuojelupäälliköiden neuvontaan**
 - Tarjotaan neuvontaa esimerkiksi webinaarien avulla
 - Materiaalien tuotantoa jatketaan
- **Vuoden 2019 syksyllä panostus siirtyy viestintään yrittäjille sekä työterveyshuollon ja kiinteistöalan kohderyhmille**
 - Kumppanuuksia ja verkostoja kannattaa valmistella keväällä ja kesällä 2019
- **Aikataulutettujen viestintätoimenpiteiden lisäksi huomiota kannattaa kiinnittää mittauskirjeiden (päätos/tulos) sisältöön (esim. uusintamittauksista tiedottaminen)**